Барвінок

7
1988

ISSN 0132-5930

КАНІКУЛИ ДЛЯ... МАМИ

Моя знайома другокласниця Галя страшенно не любить мити посуд. Каже: «Краще я в магазин збігаю, в кімнатах підмету і три вірші вивчу напам'ять». Ото так не любить. А це колись заходжу до них додому, а Галя миє посуд і усміхається.

— Що сталося, Галинко? — питаю її.

— Нічого, просто тепер я вмію мити посуд. Сама беруся, без нагадування. Секрет простий. Коли мию тарілки, уявляю, що ганчірочка — пензлик, а вода — фарби. З їх допомогою я і «розмальовую» чашки, блюдця. Знаєте, приємно уявляти себе художником...

Ось так Галинка зуміла непривабливу для неї роботу зробити радісною. А чому це ми завели розмову про миття посуду? Адже канікули у розпалі — спи, гуляй досхочу, ніяких тобі турбот. Але...

Давай пригадаємо, як, буває, бідкається мама: «Робиш, робиш хатню роботу, а її не видно». Справді, для тебе і твоїх рідних вона непомітна.

А спробуй зробити канікули і для матусі — хай і невеликі, на два-три дні. Часу маєш достатньо, а мама весь день на роботі. Подумай, чим ти можеш їй допомогти: приготувати бутерброди на сніданок чи прибрати в кімнатах, сходити в магазин чи, поки повернеться мама, начистити картоплі. А доведеться робити щось із того, чого не любиш,— пригадай Галинку: як вона миє тарілки. Тоді твої канікули принесуть радість не лише тобі, а й мамі.

ГИЛЯ, ГУСИ, ДО ВОДИ!

Сільським школярам до роботи не звикати. Змалечку кожен має свої обов'язки: нарвати кролям трави, вигнати гусей на став, корів пасти...

Ранок. На траві блищить роса, сонячне проміння ледь пробивається через густі віти дерев, а ти звивистою лісовою стежкою женеш гусей до ставу. Говориш звичне: «Гиля, гуси», а подумки промовляєш інші слова: «Ідіть, малі, не бійтеся, я тут, з вами». І відчуваєш себе дорослим, самостійним.

Міським школярам, які відпочивають у селі, пощастило. Бо село дарує їм багато нових вражень, знань. А ще кожен може спробувати себе в несподіваних справах. Наприклад, запропонуй бабусі: «Щодня годуватиму курей». Побачиш, як бабуся зрадіє! А то зголосися збирати яблука, котрі падають в саду, і різати їх для корови. Молоко тоді здаватиметься удвічі смачнішим. Підмести подвір'я, скласти нарубані дрова, принести з грядки помідорів та огірків на обід — все це і є твої несподівані справи.

Тільки не думай, що я закликаю тебе всі канікули лише трудитися. Ні, будь ласка, купайся в ставку, грай у футбол, мандруй лісовими стежками... Просто все це стане ще приємнішим, коли ти знатимеш: бабуся і дідусь раді твоїй допомозі і розраховують на неї й завтра.

ТВОЯ ВИСОТА НА ЛІТО

Літо — пора, коли кожен стає мандрівником. Справді, кожен. Мабуть, немає таких дітей, що не мандрували б під час канікул. Навіть коли залишалися вдома. Ти здогадався, як це можна зробити? Так, з допомогою книги. Гори, ріки, моря, ліси чекають тебе на їхніх сторінках. І, читаючи, ти не лише відпочиваєш, а й трудишся. Бо збагачуєш себе новими знаннями.

Слова «працювати над собою» в розмовах дорослих зустрічаються досить часто. Що вони означають? Це коли людина сама прагне якнайбільше знати, якнайбільше вміти і ніколи не зупинятися на досягнутому.

Ти також намітив собі на літо якесь завдання, певну, так би мовити, висоту. Наприклад, побільше дізнатися про життя різних тварин. Чи навчитися плавати. А може, назбирати лікарських трав, щоб узимку смакувати пахучим чаєм. Головне, щоб така чи подібна мета була в тебе. І постарайся не відкладати її здійснення на потім. Мовляв, попереду ще багато часу. Ану глянь на календар — скільки днів залишилося до кінця канікул? І багато і мало водночас. Отож постарайся провести їх з найбільшою користю і для себе, і для людей.

«Клуб жовтенят» веде
Світлана ПРУДНИК

Любі друзі!
Чи знаєте ви, що в липні відзначатиметься 70-річчя Першого з'їзду Комуністичної партії України? Чи не забули ви привітати ветера-

Віталій СВЯТОВЕЦЬ

ШИФРОВАНЕ ПРОХАННЯ

— Максимку, я помітив, що ти не завжди шануєш моє прохання,— сказав дід Левко.— Учора я просив, щоб ти кинув гратися і йшов вечеряти, а ти ще довго розважався. Тим часом страва прохолола...

— Я більше не буду, дідуню,— мовив онук.

— Ні, Максимку, твоїм обіцянкам я більше не вірю. Тому тепер буду зашифровувати свої думки.

— Як це зашифровувати? — здивувався хлопчик.

— А так: казатиму одне, а ти роби друге. Оце й буде наш шифр. Наприклад, я тобі загадаю: «Максимку, не принось мені лопати, яка стоїть у коморі». А ти — гайда по лопату. Або: «Внучку, грайся у футбол ще довго-довго». А ти прощаєшся з хлопцями і йдеш до хати.

— Зрозумів, дідуню! Спробуємо,— погодився Максимко.

Якось дід Левко попросив онука не дивитися на великий годинник, що клацає на стіні у кухні, і не казати, котра година. Повертається Максимко та й каже: «Двадцять хвилин на четверту». Звичайно ж, дід Левко зрадів.

— У тебе, Максимку, дуже погані черевики. В них навряд чи можна збігати до сусіда і принести рубанок. Щось аж ніяк мені не хочеться постругати дошки.

Хлопчик миттю повернувся від дядька Івана з рубанком. А потім цілий день не виходив з повітки, бо дід розповідав цікаві бувальщини. Максимко теж трудився: складав у мішок стружку.

Хтозна, чи дідів шифр допоміг, чи Максимко трохи підріс, порозумнішав, але він став слухняніший, спритніший. Усі прохання дідові виконував без затримки і... навпаки...

А сьогодні дядько Іван садив дерева у своєму саду.

— Ану, подай мені, хлопче, найменшу щепу,— гукає сусід.

Максимко стоїть і дивиться.

— Ти що, Максимку, не чуєш? — запитує дядько.

Максимко схаменувся, вибрав найменшу грушку, подав дядькові і чомусь почервонів...

— Знаєте що, дідуню? — сказав Максимко.— Може, вже будемо без шифру, просто?

— Про мене, Семене, як без шифру, то й без шифру,— усміхнувся дід Левко.

Євген ЖЕЛЄЗНЯКОВ

У ПОЛІ

Я леваду перейду,
Де стоїть лелека,
І стежиною піду
За село далеко.

Там у полі гарно так!
Тихе вітровіння...
Там цвіте червоний мак
І волошка синя.

Там така навкруг краса!
Сонце лан голубить...
Світлі далі, небеса...
Любо-любо!

Леся СИЛЕНКО

ТИША

Тиша
Дзвінка і зелена,
Росами тиша
Срібле́на,
Сонцем
Золочена тиша.

Чуєш,
Як кожен листочок,
Як кожна травиночка
Дише?

Володимир ГАПТАР

* * *

Солодка яблуня і літо.
І мед у глечику густий.
Ідем до пасічника-діда,
Щоб нас він медом пригостив.

І в затінку рядочком сядем,
Нап'ємось з медом молока.
А над старим і теплим садом
Полине пісенька дзвінка.

Малюнок І. БРИНЮКА

Дмитро ГЕРАСИМЧУК

Річечка

Оповідання

Нижче нашого городу, де кінчається кукурудза, тече річечка. Все в ній справжнє: русло, береги, лози з обох боків, чиста вода. Мене, малого, зовсім не дивує, що у воді живе риба.

Рибу ловить мій друг кіт Пчих.

Друг другом, але відганяю його від риби. Може, тому ніколи й не бачив, щоб він піймав хоч би одну рибчину.

Я інколи ловлю. Роздивляюся сріблясте тільце під світлом дня чи навіть самого сонця. Воно дуже світиться і дуже тіпається, навіть руку дряпає. Кидаю тоді назад рибку у воду. Їй там, певна річ, ліпше, аніж у моїй руці.

Не знаю, чому саме, та якось надумую погуляти разом з водою її дорóгою.

Вода собі тече, а я собі ступаю.

Тепло. Під лозами голові прохолодно, а ногам м'яко ступати травою, навіть малим лопушинням, яке росте під великими лопухами.

Йдемо.

За село виходимо.

Кінчаються лози, прохолодки, лопухи, трава. Відчуваю: сумнішає річечка. Власне, бачу, як рибка, перевернувшись, чомусь втікає назад. Та й води меншає, меншає.

«Куди вона дівається? — лякаюся, але не зупиняюсь. — Хто краде воду?»

Нарешті бачу «злодія». То — піскова гора. Річечка списом втинається в неї і... пропадає.

Оббігаю гору. Але з протилежного її плеча моя річечка не витікає.

Сумно вертаю назад. Сум, правда, розвіюється, коли знову заходжу в лози. Бо весело дзюркотить річечка, бо бавиться у воді риба.

Доходжу до нашого городу.

На березі, як завжди, сидить кіт Пчих, зануривши у воду праву передню лапу. Смішно! Уявляю, як кіт настромлює на кігті черв'ячків і ними принаджує рибку...

Кіт дивується з мого сміху, хутенько виймає лапу й усім своїм байдужим

виглядом наче каже мені: «Я, як і ти, друже, просто милуюся природою!»

Мене розбирає сміх, хочеться спитати Пчиха: «Черв'ячків що, рибка поз'їдала?»

Не питаю, бо тут береться думка (як думки можуть так швидко з'являтись і зникати?..): бачив, де кінчається моя річечка, але цікаво, де саме вона починається?

Пчих здивовано пчихає, коли бачить, що я, не звертаючи на нього уваги, ступаю далі лозами.

«М-р-р, м-р-р,— мабуть, думає собі кіт,— тут щось не так, ану, подамся собі також за другом...»

Підходимо до межі городу.

«Як же це так? — картаю себе.— Чому раніше не підходив до межі? Ось же з дупла старезної верби, яка аж прилягла над яром, над лопухами, випускається на світ ясний моя річечка!»

Інша думка мучить: «Починається. Але ж і кінчається у піску».

Розмірковувати заважає Пчих. Він стрімголов кидається до води. В чому справа?

Аж то зграя веселих рибок припливає до дупла. Всьорбає свіженької води і танцює! Шалено так!

«Стривай, стривай,— так же шалено працює думка,— рибки не просто витанцьовують... Вони, очевидно, щось хочуть мені сказати...»

З-за вербового листу зблискує сонечко, і я думаю:

— Люди добрі! Моя річечка не кінчається у пісковій горі, ні! Вода там просто втікає під землю і, роблячи коло, знову з'являється у моєму городі з дупла старезної верби! Щоб жити під сонцем! Щоб жила у річечці вода! Щоб жили у воді рибки! І щоб жив там, як у дзеркалі, я та мій великий друг Пчих!

УВАГА!

...Теплі руки у веселки, ніжні. Хлопчик заспокоює дівчинку:

— Не бійся,— згадує татові слова,— після дощу веселка часто п'є воду із криниць, ставків...

— Але ж наш запущений,— кривиться Оксанка.

— Звідки веселці знати про те? — вголос розмірковує хлопчик.

— Мирку! — ще тривожніший голос дівчинки.— Що зі мною?

І хлопчик лякається. Ще б пак. Бачить: веселка обсотує всіма своїми кольорами сусідку.

— Стривай! — гукає Мирослав, а якась сила і його підносить угору.— Мені перепаде від батьків. Нам не дозволяли літати у небі...

Оксанка зникає.

Хлопчик летить-мчить угору. Аж свистить за ним!..

Що було далі, куди полетіли Оксанка і Мирослав, ви, друзі, довідаєтеся наступного року, коли прочитаєте в «Барвінку» нову повість відомого письменника Дмитра ГЕРАСИМЧУКА «СКАРБ ХЛОПЧИКА ВЕСЕЛИКА».

Малюнок Н. ЛУЦЕНКО.

ЗБИРАЧ РАЙДУГ

Навпроти мене у купе сиділа чорноока дівчинка років десяти. Я вирішив заговорити з нею. У відповідь на мої запитання Зіта,— так звали дівчинку,— розповіла, що вона вчиться у четвертому класі, любить географію і терпіти не може математики.

Тоді я пригадав, що в кишені в мене лежить кілька листів з поштовими марками різних країн, і подумав, що ними я міг би порадувати дівчинку.

— Чи ти збираєш що-небудь, Зіто?

— Нічого не збираю,— відповіла вона.— А ви?

Якусь мить я ладен був відкрити дівчинці секрет мого життя: я збирав... пригоди! Та дівчинка, напевно, не зрозуміла б мене.

Я задумливо подивився у вікно і вигукнув:

— Райдуга!

— Ви збираєте райдуги? — спитала Зіта.

— Так... Звичайно... Я збираю райдуги. Хіба в цьому є щось дивне?

Зіта не знала, вірити чи ні. Вона вдивлялася в моє обличчя, шукаючи на ньому жартівливої усмішки. Але дарма.

— А як ви їх збираєте?— нарешті наважилася спитати.

— Дуже просто. Побачу райдугу і вкладу до своєї колекції...

Чорні Зітині очі мовби прикипіли до мене, а я вів далі:

— Райдуги можуть бути, як ти, певно, знаєш, дуже різні. Найперша, яка ввійшла до моєї колекції, була звичайнісінька райдуга. Я побачив її, коли мені не минуло й п'яти років. Мій брат сказав: «У того, кому пощастить пройти під райдугою, здійснюватиметься кожне бажання!» Мені здалося, що він говорить серйозно, і я помчав до тієї дивовижної барвистої арки — арки здійснення всіх бажань...

— І ви пройшли під нею? — нетерпляче спитала Зіта.

— Ні. Сонце сідало все нижче й нижче, райдуга дедалі тьмянішала, аж поки зовсім зникла. А я стояв і не міг звести очей з небесної блакиті...

Райдуга так мені запам'яталась, що я без вагань можу сказати: вона стала першою моєю власністю. Потім були й інші. Одна за одною вони ставали моїми, поповнюючи мою колекцію...

Зіта, слухаючи мене, завмерла.

— І у вас багато райдуг, сеньйоре?

— Ні. У моїй колекції їх не так і багато, бо... я не беру першої-ліпшої райдуги. Вибираю найхимерніші, рідкісні. Ось послухай... раз я був у старовинному містечку на березі моря. Незадовго перед тим пройшов дощ, хмари раптом розвіялись, і на небі з'явилися райдуги. Я сказав «райдуги», бо їх було дві. Одна над одною. Менша — чітка, виразна, дуже яскрава. Один її край спускався на дахи будинків, а другий купався в морі. Більша райдуга була трохи блідіша. Кольори верхньої райдуги були перевернуті. Кожний справжній колекціонер знає, що фіолетовий і синій — то нижні кольори, а червоний і оранжевий — верхні. І так вони були розташовані, уяви собі, на нижній райдузі. А у горішній порядок був порушений, так ніби вона тільки віддзеркалювала ту, другу. Я сфотографував подвійну райдугу, і коли хтось не вірить мені, я показую фото... А тепер розкажу тобі про інший експонат моєї колекції. Це сталося у високих горах. Разом з кількома друзями-альпіністами я жив у таборі, що розташувався в долині посеред укритих снігами верховин. Уночі я вийшов з намету і побачив друга Георга. Він сидів на камені і дивився на місяць, що, ніби велетенський ліхтар, висів над сусіднім льодовиком, огортаючи гірський краєвид таємничим блакитнуватим сяйвом. Угорі над нашими головами виблискували міріади зірок. Раптом з обох боків місяця з'явилися два язики полум'я, почали підійматися і утворили арку навколо місяця. Потім арка забарвилась усіма кольорами райдуги. Видовище було напрочуд гарне. Згодом я дізнався, що дуже небагатьом людям пощастило бачити таке. Певна річ, я був дуже гордий з того, що маю в колекції таку рідкісну райдугу.

— Розказуйте ще, сеньйоре, — попросила Зіта, коли я на хвилинку замовк.

— У моїй колекції є не просто рідкісні, а й дорогоцінні експонати,— вів я далі.— Розкажу тобі про найдорогоцінніший. В одній далекій країні я відвідав колишній імператорський палац, де зберігалася коштовна корона імператора. Вона була оздоблена дорогоцінними самоцвітами. То було справжнє свято для очей! Зненацька сталося щось несподіване. Крізь маленьку щілину в завісі, якою було запнуте вікно, проскочив сонячний промінець і торкнувся величезного діаманта в центрі корони. Тієї ж миті сотні тендітних відблисків райдуги заграли на стінах і на стелі. Оце, Зіто, і є найдорогоцінніша з усіх моїх райдуг. Для мене вона варта більшого, аніж коли б я насправді володів тим діамантом. Бо, володіючи такою коштовністю, я завжди боявся б, що хтось може викрасти її в мене. Можливо, колись і ти, Зіто, збереш власну колекцію, ще багатшу за мою...

— Сеньйоре, мені б так хотілося збирати райдуги,— мовила Зіта.

Я показав пальцем на райдугу, яка й досі супроводила наш поїзд. Помітивши її, Зіта схвильовано скрикнула:

— Вона чудова! Я б хотіла почати з неї, але як?

— А ось як. Ми зараз поміняємось місцями так, що тільки ти зможеш бачити її. Я обіцяю тобі більше не виглядати через вікно. А що сонце от-от зайде, то ти будеш останньою, хто бачить її. Вона залишиться тільки твоєю. Першою райдугою в твоїй колекції.

— Ви дуже добрий, сеньйоре. Але ж тоді цієї чудової райдуги не вистачатиме у вашій колекції.

Я безтурботно махнув рукою:

— О, не турбуйся, дівчинко. У моїй колекції вже є схожа на неї...

Поїзд наближався до Зітиної станції. Ми попрощалися. Моя маленька приятелька сяяла з радості.

І відтоді, подорожуючи, я завжди дивлюся через вікно поїзда. Мені дуже хотілося б ще раз побачити таку райдугу, щоб вмістити її до моєї колекції. Бо такої райдуги в моїй колекції ще не було. Я сказав Зіті неправду лише для того, щоб вона прийняла дарунок.

Переклала з мови есперанто
Н. ГОРДІЄНКО-АНДРІАНОВА

Малюнки Л. ШЕВЧЕНКО

Діти!

Ви прочитали уривок з оповідання Тібора Секеля. Автор — людина незвичайна. Його доля схожа на долю славнозвісного вітчизняного ученого-мандрівника Миколи Миклухо-Маклая і знаменитого нашого сучасника Тура Хейєрдала. Тібор Секель мандрує по всьому світові, був і на Україні — у Києві. Щоб вільно спілкуватися з людьми різних континентів, Тібор Секель опанував 25 мов. А свої твори, адресовані молоді і дітям, пише найчастіше трьома: сербохорватською, іспанською та міжнародною мовою есперанто. Пригадуєте приказку «Скільки я мов знаю, стільки разів я людина»? Давайте поговоримо на сторінках «Барвінка» про користь знання різних мов, про багатство рідної мови.

НАША ПОШТА

Любі діти! Я дуже радий, що ви так дружно відгукнулися на мою розповідь «У світі витинанки», яка була надрукована торік у десятому номері «Барвінка». Таня Бабейко з Кривого Рога пробує витинати не лише орнаменти, а й маски, фігурки, Альоша Трубіцин з с. Богдано-Вербки Дніпропетровської області — чарівні квіти й дерева.

А Тетянка Науменко і Світланка Клец з Сумщини, Наталя Пєтухова з Запорізької області, Юля Максимова з Москви, Наталя Петрова з Рязанської області, Іринка Лешукова із Архангельської області, Люда Фадєєва з Читинської області, Інна Кириченко з Павлодара, Гульбахор Хамракулова із Самарканда питають: «Як навчитися витинати швидко?», «Навіщо потрібна витинанка?», «Де навчилася так добре витинати Ярослава Пришедько?».

Тож, друзі, я ще раз зустрівся з ученицею Київської середньої школи № 133 Ярославою Пришедько. Ось що вона вам радить:

1. Користуйтеся лише тонким кольоровим папером і гострими ножицями.
2. Згортайте папір учетверо і вирізайте.
3. Не перерізайте складений папір надвоє.
4. Почніть витинати з орнаментів, це найпростіше. Оволодівши орнаментом, беріться за фігурки, маски тощо.
5. Витинайте щодня. Пам'ятайте, що витинанка — це праця, терпіння і мистецтво.

Такі Ярославині поради. Витинанки, що вам сподобалися, дівчинка зробила у вісім-десять років, а почала витинати з трьох.

А тепер про те, навіщо потрібна витинанка. По-перше, це — прекрасна народна традиція і нам з вами її продовжувати. По-друге, витинанка вчить не лише цікаво відпочивати, але й зосередитися, вона дисциплінує, тішить око.

Ви, друзі, мабуть, звернули увагу на адреси в нашій пошті. Так, витинанка зацікавила читачів не лише нашої республіки. Тож нехай вона допоможе вам дружити!

БАРВІНОК

Ці витинанки Ярослава Пришедько подарувала Барвінкові.

КОНКУРС ЮНИХ ХУДОЖНИКІВ «МІЙ РІДНИЙ КРАЙ»
триває.

У жовтні ви, діти, вітатимете своїх старших товаришів із 70-річчям комсомолу. Чекаємо від вас малюнків про комсомол, його героїчне минуле і сучасне. Кращі з них ми надрукуємо в журналі.

Переможці конкурсу одержать пам'ятні подарунки.

Василь ДОВЖИК

АКРОВІРШІ

Строєм — груші, яблунь — ряд,
А у гронах... град? не град! —
Достигає виноград.

Шлях в життя дає, мов мати,
Кличе мудрості пізнати...
От урок останній. Квіти.
Линуть діти в світ радіти,
А у неї інші діти.

Небо спить, мов зайченя,
І маленьке зірченя
Чорну шибку прочиня.

Ходить баба в білій льолі,
А навколо квіти долі.
Тінь і вишні у садах,
А на ній — залізний дах.

Криє криївки від сонця,
Риє нори без віконця
І підземні коридори.
Тільки зверху видно гори.
Ліг покіс і сохне шпарко,
У траві гурчить косарка.
Гарно літу — повно квіту.
Линуть хвилі легкокрилі,
А я море і не море —
На мені люд жне і оре.
Малюнок Т. ЮРЧЕНКО

Всеволод НЕСТАЙКО

СЕКРЕТ ВАСІ КИЦИНА, або нові пригоди у лісовій школі

*Повість-казка**

Розділ V

Дивовижа. «А куди це ви учора зникли?» Речовий доказ.

Уранці, коли мешканці лісу зійшлися на Великій Галявині, то побачили, що годинник на дубі... цокає. Наче ніколи й не зупинявся.

Усі з'юрмилися біля загорожі, не наважуючись підійти ближче.

— Дивовижа! — раз у раз повторював Бурмило Михайлович і розводив лапами.— Дивовижа!..

— Скре-ке-ке! Скре-ке-ке! Що тут сталося? — почулося з кривої берези, що росла неподалік од дуба. На березі сиділа, помахуючи довгим хвостом, сорока Скрекекулія, відома на весь ліс базіка і плетуха.

Колько Колючка, Кося Вухань, Боря Сук і Михайлик Ведмеденко з подивом дивилися не лише на годинник, а й на Вовчика Вовченка, Рудика Лисовенка та Васю Кицина, які поводилися так, наче вчора нікуди не пропадали.

Нарешті Колько Колючка не витримав і спитав:

— А куди це ви вчора зникли?

Вовчик Вовченко й Рудик Лисовенко почервоніли.

— А... ми додому пішли,— мовив Рудик.

Хлопці — до Васі Кицина:

— А ти?

— І я...— нявкнув Вася.

Усі троє поводились дивно. Тут була якась таємниця.

Саме цієї миті на великій Галявині з'явилися Бровко Барбосович та Макак Макакович.

— Гав! — сказав Бровко Барбосович і запитально подивився на Бурмила Михайловича.— Хто це?

— Наш новачок,— пояснив директор.— Вася Кицин. Синок дикої очеретяної кицьки Мури. А що таке?

— Нічого,— загадково усміхнувся Бровко Барбосович.— Чи не час починати уроки?

Тільки-но учні з Лисаветою Патрикіївною пішли до класу, Бровко Барбосович наказав:

— Усім одійти від дуба!.. До годинника ніхто не наближався?

— Ніхто! — відповів директор.

— Та-ак!— Бровко Барбосович зайшов за огорожу і почав обнюхувати «місце злочину». Сів, почухав ногою за вухом і сказав:

— Із землі спроб проникнути до годинника не було. Треба обстежити сам годинник.

Мамонт Африканович допоміг дістатися до годинника.

— Тут недавно була сорока! — одразу ж сказав Бровко Барбосович.

---

* Продовження. Початок у №№ 5, 6 1988 року.

Усі подивилися на Скрекекулію, що сиділа на берéзі.

— Що таке?! Скре-ке-ке! — сполошилася Скрекекулія.— Яка сорока?!

— Звичайнісінька. Білобока! — спокійно мовив «слідчий».— От ще й пір'ячко з неї! Речовий доказ!

І Бровко Барбосович показав усім маленьку сорочачу пір'їну.

Скрекекулія раптом змахнула крилами, знялася й полетіла геть.

Розділ VI

Лист. Бровко Барбосович щось каже по секрету директорові школи. Контрольний диктант.

— Хто б подумав! — розвів лапами Бурмило Михайлович.

— І нащо їй було красти коліщатко, а потім повертати? — дивувалася Пантера Ягуарівна.

— А сороки полюбляють тягати все до себе в гніздо,— сказала Жирафа Жирафіївна.

— Факт незаперечний! — не без гордості, що йому все-таки пощастило встановити істину, мовив Бровко Барбосович.

Аж тут на галявину опустилася сорока Скрекекулія. У дзьобі вона тримала якийсь папірець.

— Звірі добрі, пробачте, я не винна. Дивіться, якого листа я одержала.

Бровко Барбосович узяв у неї папірець і прочитав уголос:

— «Якщо ти не викрадеш з годиника коліщатко, залишишся без хваста! Ш. Бац.».

— Я перелякалася,— заскрекотіла Скрекекулія.— Я була певна, що Шакал Бацила повернувся до лісу. І хоче, щоб годинник зупинився, бо це йому треба для злочинних задумів... А вчора, коли Бровко Барбосович сказав, що Шакалом Бацилою в лісі і не пахне, я зрозуміла, що то хтось пожартував... І вставила коліщатко назад. Пробачте...

Бровко Барбосович понюхав листа і сказав:

— Запах дуже сорочачий.

— Ану дайте, я гляну,— попросив Бурмило Михайлович.— Ага! Аркуш із зошита. І почерк учнівський. Хоч і змінений. Видно, писано лівою лапою. В одному реченні чотири помилки. Ну, що ж, далі слідство вестиму я! Зараз якраз мій урок.

Тут Бровко Барбосович одвів Бурмила Михайловича і щось пошепки почав йому говорити.

— Та ви що?! — вигукнув директор.

Після перерви Бурмило Михайлович зайшов до класу і сказав:

— А зараз напишемо диктант.

Усі поклали перед собою чисті аркушики паперу, взяли в лапки кулькові ручки і приготувалися.

— Читаю спершу все речення: «Якщо ти не викрадеш з годинника коліщатко, залишишся без хвоста». Диктую...

Продиктувавши це речення, директор сказав, що диктант закінчено, позбирав аркушики і перевірив при учнях. Тоді спитав:

— Може, хтось хоче щось сказати?

Всі здивовано перезирнулися.

— Ну що ж! Тоді скажу я! — спохмурнів Бурмило Михайлович. — Я продиктував вам листа, якого хтось із вас написав сороці Скрекекулії. Але злочинця підвела грамотність. Він зробив у цьому єдиному реченні аж чотири помилки. Зараз такі самі помилки зробили Вовченко й Лисовенко. Встаньте!

Вовчик і Рудик затремтіли й підвелися з-за парти.

— Для чого ви це зробили? — суворо спитав Бурмило Михайлович.

— Ми... ми... ми... хотіли... Ми... не хотіли... Ми більше-е не-е бу-удемо-о!.. — І Вовчик та Рудик заревли уголос.

— Все ясно! — сказав директор. — Ви хотіли зірвати уроки. Ви ледарі й неуки. Ви не хочете учитися. Ви хочете тільки гуляти. Але бачите, як безграмотність може підвести. Ставлю вам по дві одиниці. За мову і за поведінку. Нехай це послужить вам уроком.

(Закінчення у наступному номері)

Малюнки В. СЕРЦОВОЇ

Олексій СТАРИКОВ

РОЗЛУКА

Збираю камінці я
Там, де шумить прибій.
Ось камінь чисто-білий,
От — сіро-голубий,
Ось — чорний з жовтизною,
Ось — тріснутий навкіс...
Додому їх з собою,
Звичайно б, я повіз.

Та мама не схотіла
Везти вантаж такий:
Ні камінь чисто-білий,
Ні сіро-голубий,
Ні чорний з жовтизною,
Ні тріснутий навкіс...
І камінці усі я
До берега відніс.

Хай море їх шліфує...
Я через рік прийду
До берега морського
І, певно, віднайду
В улюбленому місці,
Де піниться прибій,
Знайомий камінь білий,
І сіро-голубий,
І чорний з жовтизною,
І тріснутий навкіс...
А море залишати
Не хочеться до сліз!

Я знаю — буде снитись
Щоночі сон такий:
Цей камінь чисто-білий,
Той сіро-голубий,
І чорний з жовтизною,
І тріснутий навкіс,
І море, і вітрила,
І мальовничий мис,
Мартини, що зникають
За обрію межу...

Я не кричу: «Прощайте-е!»
«До зустрічі!»—
Кажу.

ЯКЩО БАЖАННЯ Є

У крокодила виростали крила,
І тихо тріпотіли вже вони,
Хоча літати ще було несила,
Бо крилам бракувало довжини.

Він доглядав за ними ненастанно,
Оберігав од сонця і вітрів,
Щоранку він підстрибував старанно,
Своїм хвостом у захваті крутив.

Минали дні,
І от якоїсь миті
Він, витягнувши тіло, мов струну,
Забувши страх,
Зумів-таки злетіти
Й полинув у країну чарівну.

На той,
Донині невідомий, острів,
Де навіть явір на крило стає,
Туди дістатись,
Певна річ, непросто,
Та можна,
Як палке бажання є.

Переклав з російської
М. РАЧИЦЬКИЙ

Малюнок Г. МОСКВІТІНОЇ

ПОВІСТЬ МИНУЛИХ ЛІТ

(Уривок)

В літо 968. Вперше прийшли печеніги на руську землю, а Святослав був тоді в Переяславці на Дунаї. І заперлась Ольга в Києві з онуками своїми. І обступили печеніги місто великою силою: безліч їх стояло навкіл міста. І не можна було ні вийти з Києва, ні звістку послати, ні коня напоїти — стояли печеніги на річці Либеді. Знемагали люди без їжі та без води. І зібралися люди тієї сторони Дніпра на човнах і стояли на тому березі. І не можна було ні їм добратися в Київ, ні з Києва до них. І стали тужити люди в місті й питали:

— Чи нема кого, хто б міг перепливти на той бік Дніпра й сказати їм: коли не підступлять вони на ранок до міста і не допоможуть нам, здамося печенігам. І сказав один отрок:

— Я перепливу...

Переказав В. БЛИЗНЕЦЬ

Олександр ОЛЕСЬ

ПЕЧЕНІЗЬКА ОБЛОГА КИЄВА

Раз дізнались печеніги,
Що для бою час настав,
Що в Болгарії далекій
Забарився Святослав.

Наче хмари, бідний Київ
Печеніги облягли,
Загриміли всюди сурми,
Тарабани загули.

А у місті плач і стогін:
Ані вийти, ні ввійти,
Став людей косити голод,
Став в могили їх нести.

А в той час гуляє Претич
З дужим військом за Дніпром...
Та не станеш буйним вітром
І не зробишся орлом.

Полетіти б і сказати:
«Ви на волі, соколи́,
А наш Київ сірим муром
Печеніги облягли».

Стали думати кияни,
Де їм лицаря знайти,
Щоб із міста на той берег
Сміло зважився пройти.

— Я піду!— хлоп'я говорить.
— Ти ж мале ще, молоде...
— Я піду,— хлоп'я говорить
І з вуздечкою іде.

Вийшов з міста, в яр спустився,
Полем швидко перебіг,
Став, постояв, вийшов з гаю,
Йде, неначе печеніг.

Ось і табір. Глянув — війська,
Як тієї сарани!
Коні ржуть, реве худоба,
На триногах казани.

А на сонці сяє зброя,
Сяють, блискають списи́...
Як пробитися крізь хмару,
Як пройти через ліси?!

«Де ти, Претич-воєводо,
Де ти, князю Святослав?!» —
Так собі подумав хлопець
І у когось запитав:

— Чи не бачили ви, дядьку,
Тут буланого коня?
Я пустив його на пашу,
Та й заснув на хвильку я...

— Ні, не бачив... ач, роззява!
Так колись ти і в бою
Задрімаєш і за хвильку...
Стратиш голову свою.

— Треба йти питати інших...
Де ж він, лишенько моє?!
Гей, ти, коню мій буланий,
Гей, озвися, де ти є?!

Вдалині Дніпро синіє...
Хлопчик плаче, як ягня:
— Чи не бачили ви, дядьку,
Тут буланого коня?

Ось уже і любий берег,
Хвилі весело шумлять...
Він оглянувся — далеко
Вороги його стоять.

Затремтів, схопився хлопець,
На собі одежу рве,
Через мить уже по хвилях
На той берег він пливе.

І нарешті бачать хлопця
Печенізькі вояки,
І за ним біжать, женуться,
Як за сарною вовки.

Туго луки натягають,
Стріли кидають вперед,
То пірне хлоп'я у воду,
То заб'ється в очерет.

Стріли падають у воду,
Наче чорні блискавки...
Попливти б,— але бояться
Печенізькі вояки.

А мале хлоп'я давно вже
Степом котиться-летить...
Сяють вогниками очі,
Серце пташкою тремтить.

Ось уже і рідний табір,
Ось і Претич, вояќи...
Ах, здається, по стену він
Розгубив свої думки.

Прибігає, важко диха,
Ледве встоїть на ногах...
Закричав — і гнів палає
В вогняних його словах.

— Воєводо і воящтво!
Ви гуляєте, орли,
А наш Київ, наче хмари,
Печеніги облягли.

Ви гуляєте, а люди
Швидко з голоду помруть,
Швидко з голоду наш Київ
Печенігам віддадуть.

Пильно слухає воящтво,
Що розказує хлоп'я...
Меч стискає воєвода
І сідає на коня.

— Вояки! вперед! на поміч! —
Вірний Претич закричав.—
Хай живе наш славний Київ,
Хай живе наш Святослав!

Обернувся в вулик табір...
Крики, ржання, метушня...
Кожний бравсь за спис, за зброю
І за огиря-коня.

І злякались печеніги...
Крик пішов і залунав,
Що вертається з походу
Переможець Святослав.

Безліч літ уже минуло,
Вже давно в землі хлоп'я.
І давно вже в серці нашім
Вмерло лицаря ім'я.

Діти, сьогодні *«БАРВІНКОВА СКАРБНИЧКА»* повертає вас у далеке минуле нашого народу — у той час, коли на Київ напали печеніги і місто від ворогів допоміг урятувати кмітливий і відважний хлопець. Хтозна, як його ім'я, як склалася його доля, але той подвиг завжди захоплював і письменників, і художників. Напишіть, чи сподобалися вам ілюстрації київського художника ***Юрія ЛОГВИНА*** до цієї легенди. А може б, ви спробували зробити й свої малюнки? Чекаю листів.

БАРВІНОК

Первоцвіт

Анжела РЮМШИНА народилася і живе на Поліссі — в селі Браженка Житомирської області. Про все, що її дивує і хвилює, дівчинка намагається розповісти у віршах. Наприкінці минулого року Анжела була учасницею республіканського семінару школярів, що пробують свої сили в літературній творчості. Куди приведе її поетична стежина, говорити ще рано. Та вже тепер можна сказати, що Анжела збагатилася. Адже вона прагне дивитися на світ своїми очима. І сказати про це своє схвильоване слово.

Анатолій КАЧАН

* * *

Я народилась в час пшеничного снопа,
В гарячу пору косовиці
Під дружний передзвін коси й серпа
На жнивування стиглої пшениці.

Мене вітала нічка срібнозора,
Білявий молодик благословив у світ.
Я народилась наче вчора ізвечора,
Як цвів останній волошковий цвіт.

* * *

Ясна пора, дощем рясним омита,
Роздоллям пахне свіжий хліб.
Краса, мов повінь, по землі розлита.
І це не зберегти — великий гріх.

Падьомкають у житі перепілки,
Проміння ллється на поля,
І під мелодію сопілки
Співає колосом земля.

* * *

Я іду дорогою, а жита буяють,
Буде нова радість з житніх колосків.
Я іду дорогою, очі розквітають
Волошковим цвітом із моїх полів.

А кругом щебече молоде Полісся,
Ніби хоче знятися в голубінь небес.
На вітрах гойдається, долу нахиляється
Під важкими гронами синьоокий без.

Анжела РЮМШИНА

Малюнок К. ГУТНИКОВОЇ

З БАРВІНКОМ ДО НАРОДНОЇ ІГРАШКИ

Ви коли-небудь замислювалися над тим, якими іграшками гралися ваші дідусі й бабусі? А діти, що жили сто, двісті або й більше років тому? Наприклад, ще за часів Київської Русі?

Спитаєте, чого раптом я про це заговорила? А тому, що недавно мені пощастило познайомитися з дуже цікавими людьми. Вони так само, як і ви, ходять до школи, займаються спортом, читають багато книг, допомагають старшим. А ще вони залюбки відвідують гурток народної іграшки при будинку культури «Артемівець».

Погляньмо на їхні роботи. Ось кумедні каченята, покриті блискучою поливою. Ось прудконогі коні, а он там — цілий гурт родичів гарбузових (пригадуєте вірш «Ходить гарбуз по городу»?).

Знаєте, коли дивишся на такі іграшки, одразу на думку спадає казка. Або придумується своя. І живуть у тій казці зозульки з фантастичними квітами на крилах, лукаві котики, химерні мишки, усміхнені свинки, сумненькі коні, півники-свищики. Візьміть одного такого свищика, прикладіть до уст і почуєте, як він озветься до вас веселою мелодією гопачка...

Підходжу до столу, де сидять Богдан Новицький, Віктор Паншинський, Дмитро Бублій та

Євген Данчик. Хлопці саме закінчили ліпити драконів. Як же цікаво було роздивлятися їхні роботи! Жодної схожої! Той дракон страшний, той — хижий, а ті он — смішні, зовсім домашні дракончики. Згодом вони всі помандрують до спеціальних печей. Там їх випалять, а потім розмалюють і вкриють поливою.

Не думайте, що в «Артемівець» ходять самі хлопчики. Дівчаток також чимало.

Віта Кобзєва показала мені свою барвисту горличку. Надійка Далібук та Іринка Кавун раділи, що їхні горлички не менш барвисті. Після заняття дівчатка поквапляться до музичної школи, де вчаться грати на бандурі. Може, колись вони виліплять з глини героїв українських народних пісень? А може, самі виготовлять глиняне намисто? Таке, як ото знаходять археологи, розкопуючи стародавні городища?..

Керівник гуртка народної іграшки Іван Онуфрійович Дерев'янко працює в «Артемівці» п'ятнадцять років. Його перші учні вже повиростали, дехто й армію відслужив. Але й сьогодні вони приходять у гості до гуртківців, бо ж згадати їм є про що. І досі тут зберігаються їхні перші іграшки, зроблені власними руками. Іграшки, які нагадують про радісні години творчості, проведені з улюбленим учителем.

З Барвінком у юних артемівців побувала
Леся ВОРОНІНА,
м. Київ
Фото П. Лейка

ЦЮ ПАМ'ЯТНУ МЕДАЛЬ БАРВІНОК ВРУЧАВ ГОСТЯМ СВЯТА, ЩО ВІДБУЛОСЯ В КИЄВІ З НАГОДИ 60-РІЧЧЯ ЖУРНАЛУ. АВТОР МЕДАЛІ — ІВАН ОНУФРІЙОВИЧ ДЕРЕВ'ЯНКО.

БАРВІНОК

ЖУРНАЛ ЦК ЛКСМУ
ТА РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ РАДИ
ВСЕСОЮЗНОЇ ПІОНЕРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
ІМЕНІ В. І. ЛЕНІНА
ДЛЯ ШКОЛЯРІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ
Журнал нагороджений Почесною Грамотою
Президії Верховної Ради Української РСР

Головний редактор В. В. Моруга

Технічний редактор **М. К. Акопова**
Коректор **С. І. Гайдук**
Макет Л. Шевченко

На обкладинці
малюнок І. Бринюка

Журнал видається українською та російською мовами. Засновано в 1928 році. Виходить раз на місяць.
Здано до набору 22.04.88. Підписано до друку 26.05.88. Формат видання $60 \times 90^1/_8$. Офсетний друк. Умовн. друк. арк. 3. Умовн. фарб.-відб. 12,0 Обліково-видавн. арк. 3,37. Тираж348850 Зам. 8-157.
Адреса редакції: 252119, Київ-119, вул. Пархоменка, 38—44. Тел. 441-02-43, 441-46-80.
Київ, ордена «Знак Пошани» видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь».
Поліграфкомбінат ЦК ЛКСМ України «Молодь» ордена Трудового Червоного Прапора видавничо-поліграфічного об'єднання ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия». 252119, Київ-119, вул. Пархоменка, 38—44.
«Барвинок», журнал ЦК ЛКСМУ и Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации имени В. И. Ленина для школьников младших классов (на украинском языке).
Журнал издаётся на украинском и русском языках. Основан в 1928 году. Выходит ежемесячно.

Адрес редакции: 252119, Киев-119, ул. Пархоменко, 38—44. Тел. 441-02-43, 441-46-80.

Киев, ордена «Знак Почёта» издательство ЦК ЛКСМУ «Молодь».
Полиграфкомбинат ЦК ЛКСМ Украины «Молодь» ордена Трудового Красного Знамени издательско-полиграфического объединения ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия». 252119, Киев-119, ул. Пархоменко, 38—44.

Текст набрано з застосуванням вітчизняного фотонабірного комплексу «Каскад».

Наша адреса:
252119, Київ-119,
вул. Пархоменка,
38-44
тел. 441-02-43
441-46-80

Ви здогадалися, про що мріє цей хлопчик? Авжеж, про жар-птицю. Він гадає, що птиця допоможе йому побувати всюди, де заманеться. Скажімо, в зоопарку, в заповіднику чи в ботанічному саду. «Чому жар-птиця? — здивуєшся ти, любий читачу.— А мені допомагає Барвінок!»

Індекс 74022

Наступного року Барвінок допоможе тобі познайомитися з цікавими людьми, знайти вірних друзів, розповідатиме про життя твоїх ровесників і в нашій країні, і за кордоном. Улюблені письменники подарують тобі повісті, оповідання, казки та вірші. А ще тебе чекають нові конкурси. Отож *нагадай своїм батькам, щоб не забули передплатити «Б А Р В І Н О К».*